

2020/10

BUDAPEST

A VÁROSLAKÓK
FOLYÓIRATA

1945–2020
VÉGTELEN
TÖRTENET

A múlt jövője
NAGY-
BUDAPEST
ALTERNATÍVÁK

Városnéző
SÉTÁLNI,
BICIKLIZNI KELL
ÉS NÉZELŐDNI!

Évforduló

A Citadella lebontásáról

BUDAPEST

Apor Vilmos tér, 2020. október 4. 14 óra 14 perc

TARTALOM

1945–2020

Végtelen történet 2
Buza Péter

ÉVFORDULÓ

125 éve elhatározták 6
a Citadella lebontását
Róbert Péter

A MÚLT JÖVŐJE

Nagy-Budapest 9
alternatívák 1945–1956
Sipos András

ÉVFORDULÓ

Eldördült egy lövés 12
Hegedűs Ernő – Hannel Sándor

Várlak a viadukton 14
a Vigadónál
Nemes Tamás

VÁROSNÉZŐ

I., Krisztina körút 55. 16
Simon Magdolna

Sétálni, biciklizni kell 18
és nézelődni!
Ádám Eszter

A peregrinus 20
Tarján Balázs

FÁNK

Megszüntetni, áthelyezni 23
vagy megtartani?
Majkó Zsuzsa

FŐKERT

Forradalom a virággyakban 26
Saly Noémi

ÉPÍTETT VILÁG

„Józan építéset” 28
Molnár Szilvia

KULTAJÁNLÓ

könyv, kiállítás 30

RECENZIO

„Itt egy szoba és rád vár” 32
Elek Lenke

A VÁROSLAKÓK FOLYÓIRATA

Pro Cultura Hungarica 2007

XLIII. évfolyam, 10. szám
megjelenik minden hónap 15-én!

Alapítva: 1945

I–III. évfolyam: 1945–1947

Szerkesztő: Hémetthy Károly,

Lestyán Sándor

IV–XXVI. évfolyam: 1966–1988

Szerkesztő: Mesterházi Lajos, Katona Éva

Fekete Gyula, Vargha Balázs,

Jávor Ottó, Szabó János

XXVII–XLII. évfolyam: 2004–2019

Szerkesztő: Buza Péter

Főszerkesztő:

Hidvégi Violetta

Szerkesztőbizottság

Buza Péter (elnök), Angelus Róbert,

Bardóczy Sándor, Elek Lenke,

Erő Zoltán, Gács János,

Gótz Eszter (Épített világ),

Kirschner Péter,

N. Kósa Judit (publicisztika),

Saly Noémi (olvasószerkesztő),

Sándor P. Tibor (archív fotó),

Schiffer János, Török András

Facebook-oldalunk szerkesztője:

Vadász Ágnes

A szerkesztés műhelye

a Nagy Budapest Törzsszettel

A szerkesztőség levelezési címe:

1085 Budapest, Horánszky u. 12.

budapestfolyoirat@summa-artium.hu

www.budapestfolyoirat.hu

Kiadja a Summa Artium Nonprofit Kft.

Felelős kiadó: Arnold István

1085 Budapest, Horánszky u. 12.

Telefon és fax: 318-3938

Lapigazgató: Szűcs Andrea

A BUDAPEST partnere

a Városháza Kiadó

Kiadóvezető: Csomós Miklós

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

1088 Budapest, Szabó Ervin tér 1.

Telefon: 411-5000

Terjesztés: Magyar Posta

Reklamáció: 318-3938

Tördelés: Görög Gábor

Nyomdai munka: Pharma Press Kft.

1033 Budapest, Szőlőkert utca 4/a

Telefon: 577-6300, fax: 577-6362

ISSN: 1785-590X

Nyilvántartási szám: 2.2.4/237/2004

Címlapon:

A Citadella lebontásáról

(6. oldal)

Fotó: RIC

A hátsó borítón:

Végtelen történet

(2. oldal)

BUDAPEST

egy nagy nemzetközi kísérlet helyszíne volt szeptember végén. Az Európai Labdarúgó-szövetség, az UEFA a magyar fővárosban próbálta ki, valóban veszélyes-e a mai járványos időkben, ha egy hatvanezer fős stadionban húszezer ember egyszerre szurkol a csapatának énekelve, kiabálva.

A kísérlet értelmére legfeljebb az vet némi árnyékot, hogy a szövetség a meccset megelőzően egyetlen olyan kérdésre sem volt hajlandó válaszolni, mely azt firtatta: mégis, hogyan fogják utólag ellenőrizni, fertőzött-e a vírus, vagy ha a drukkerék nem is, ő legalább felelősen üldögélt minden harmadik széken. Úgyhogy azt gyanítjuk, nem a biztonságos meccsrendezést, hanem valójában a Puskás Arénát próbálták ki két európai sztár csapat részvételével azon a szeptemberi estén. Elvégre mégiscsak méltatlan, hogy egy éve üresen áll, mintha csak a permanens éjszakai kivilágítás kedvéért investált volna az állam 190 milliárd forintot a roppant footballstadionba.

Volt persze két nagy tanulsága ennek az estének. Az egyik, hogy a sokak által veszélyes emberkísérletnek titulált mérkőzés előtt *Karácsony Gergely* főpolgármester kijelentette: ha volna ilyen hatásköre, ő bizony megtiltaná, hogy nézők jelenlétében játsszák le a meccset. Amiből az a szomorú következtetés adódik, hogy a majd' kétmillió magyar főváros első emberének nincs arra semmiféle eszköze, hogy megelőzze egy olyan helyzet kialakulását, amelyet ő közegészségügyi szempontból veszélyesnek ítél meg. Kérdés tehát, miféle jogosítványai maradtak egyáltalán, ha már egy városbeli stadiont sem zárthat le, ha úgy tartja helyesnek.

A másik nagy tanulság pedig az, hogy ha a fene fenét eszik is, Budapest olimpiát fog rendezni. Lehet, hogy nem egy nagyot, ötkarikás zászlóval, mert a szabályok szerint a rendező városoknak kell pályáznuk a nagy lehetőségre, és ezt most nem könnyű Karácsony Gergelyről elképzelni, bármit ajánljon is cserébe a kormány. De sok kicsit igenis fog, különféle Európa- és világ bajnokságok formájában, így aztán itt állandóan futballozva, kézilabdázva, úszva, futva, ugorva és evezve lesz, annak ellenére, hogy 2017 első heteiben 266 ezer 151 budapesti igazolta aláírásával: ő semmiféle olimpiát nem szeretne.

Az ötkarikás álom persze régóta kísért Budapesten. Az 1920-as budapesti olimpiát azonban meghiúsította a vesztes háború, a továbbiakat pedig az a pőre tény, hogy a városban egyszerűen nem álltak rendelkezésre a megfelelő sportlétesítmények. Miközben újabb és újabb dátumokra pályáztunk, véget nem érő vita zajlott arról, hol épüljön majd meg a pompás olimpiai stadion: a Margitsziget, az Óbudai Aranyhegy és Lágymányos vetélkedett egymással, s mire az utóbbi végre győzött, már tragikus végkifejletéhez ért az újabb háború. A stadion pedig 1953-ra a Keleti pályaudvar tőszomszédságában, az egykori lóversenytéren épült meg.

A sport iránt a végletekig elkötelezett Orbán-kormányok bizonyára úgy okoskodnak: az olimpia-rendezés a világ és az ország jelenlegi helyzetében egy felettébb sok ismeretlenes egyenlet, de azon ne múljon, hogy nincs meg a magyar fővárosban a megfelelő infrastruktúra. Ennek köszönhető, hogy minden másnál jobban, sőt minden más rovására szaporodnak Budapesten a sportlétesítmények, ráadásul úgy, hogy szükségszerűségükről, helyükről, megjelenésükről még csak ki sem kell kérni a főváros véleményét. Úgynevezett kiemelt kormányzati beruházással sportcélú enklávék sora épült és épül város szerte: a klubcsapatok footballstadionjai mellett elkészült a Duna Aréna és a Puskás Aréna, építik a húszezer fős kézilabdacsarnokot, kezdésre vár a Ferencvárosban az atlétikai stadion beruházása, miközben tervezik az új velodromot, a dunai evezős központot és a volt Nagyvársátelep környékén a 8 500 fős „diákvárost” – nehéz ennek hallatán nem egy olimpiai falura gondolni...

Hogy mibe kerül mindez? A legpontosabb válasz az, hogy fogalmunk sincs. A Duna Aréna beruházás 8 milliárdról indult, 43-nál ért véget, nem beszélve arról, hogy a látványterveken szereplő légies tünemény végül egy kültelki parkolóháznak adta át a helyét. A Puskás Aréna számlálóját 150 milliárd helyett 190-nél állt le, aminek fényében csak találgathatjuk, mennyibe fog kerülni mondjuk a 78 milliárdos kézilabdacsarnok. És most ne a Lánchíd 6 milliárdjához mérjük ezeket az összegeket, hanem például ahhoz, hogy 80 milliárdért lehetne levinni a föld alá a Nemzeti Színház előtt végigcsattogó HÉV-et, és ez a beruházás már a színház húsz évvel ezelőtti felépítésének is a feltétele volt.

Ha örülnek is – egyes – budapestiek ezeknek az építményeknek, az egészen biztos, hogy szívesen elmondanák róluk a véleményüket, odatoldanák a saját kívánságlistájukat. Mint történt ez az atlétikai stadion esetében, amikor kiderült: a 150 milliárdos újabb aréna helyett a ferencvárosiak inkább szabadidőparkot, görkoripályát, futókört, strandot, fitnesszparkot, mászófalat, óvodát szeretnének. A kormány válasza egyelőre egy ködös ígéret. A megvalósítás fogja megmutatni, főváros-e vagy csak legyőzendő ellenfél a szemükben

BUDAPEST

SÉTÁLNI, BICIKLIZNI KELL ÉS NÉZELŐDNI!

INTERJÚ ZUBRECKZI DÁVIDDAL

Sokan szerettünk bele Budapestbe Zubreczki Dávid Urbanista blogján keresztül. Egy városi séta során megtapasztaltam varázserejét, amelyet addig írott szövegeiből ismertem. Építészeti mesemondónak nevezi magát, aki egy profi urbanistához hasonlóan odafigyel a főváros minden rezdülésére, aztán beszámol annak fontos életeseményeiről.

– Hogyan kerültél kapcsolatba a városépítéssel, az urbanizmussal, és hogyan lettél az Urbanista bloggere?

– Godóllőre jártam a Környezet és Tájgazdálkodási Intézetbe a Szent István Egyetemre. Ott kezdtem el komolyabban az építéssel foglalkozni. Utána a Műszaki Könyvtárban szakszerkesztőként kaptam állást, település- és térségfejlesztés témájú kiadványaikat készítettem.

Amikor a kétezres években elindultak a blogok Magyarországon nagyon élveztem ezeket olvasni. Azt gondoltam, hogy ezeket biztos profi szakmabeliek írják, ezért fel sem merült bennem, hogy én is belefogjak. Kerestem városépítéssel, urbanizmussal foglalkozó blogot, de nem találtam ilyet. Volt az Indexnél egy ismerősöm, akivel együtt zenéltünk és ő mondta, hogy szeretnének indítani egyet, csak nincs rá emberük. Megkérdezte, lenne-e hozzá kedvem. Akkoriban nem volt elég jó blogos tartalom ahhoz, hogy kitegyék az Index címlapjára, ezért karoltak fel új témákat, így indíthattam el az Urbanistát 2008-ban.

– Mit gondolsz, mi tesz valakit igazi urbanistává?

– Arról egy igazi urbanistát kellene megkérdezni. Ez egy komoly szakma, amelynek a műveléséhez diplomát kell szerezni, semmiképp sem szeretném magamat annak nevezni. Én soha nem foglalkoztam várostervezéssel. A blogom miatt ragadt rám, hogy én vagyok az Urbanista.

– Az ImagineBudapest egyik sétáját vezetted a nyáron, ott találkoztunk először, ahol úgy definiáltad magad, hogy építészeti mesemondó vagy. Ezzel a megnevezéssel már tudsz azonosulni?

– Igen, végre tudom definiálni, amit csinállok, mert sokáig kerestem a jó megnevezést. Mióta nincs Urbanista, nem szeretem bloggernek mondani magam. De újságírónak sem, mert nem vagyok szakmabeli, ahogy az építészetben sem. Most próbálok megtalálni azokat a formákat, amelyek közel állnak hozzám, illenek a mesemondáshoz. A városi séták pont ilyenek. Újságcikkeket, blogbejegyzéseket írok, könyvekbe is belevágtam, csinálom az Instagramomat, Facebookomat, tehát sok csatornán, de tulajdonképpen ugyanazzal foglalkozom.

– Korábban is vezettél városi sétát vagy most először próbáltad ki magad ebben a szerepkörben?

– A közönség elé kiállni és beszélni nem volt új, mert nagyon sokáig zenéltem, és a zenekar frontembereként a fesztiválokon több száz vagy ezer ember előtt álltam színpadra. A szövegek rögtönzése mindig jól ment, nagyon szerettem, ráadásul a közönség is élvezte. Hiányzott ez a fajta interakció. Jó dolog, hogy eljutsz az írásoddal akár 100 ezer emberhez

– ennyien olvasták egy-egy cikkemet, mikor az Urbanista az Indexnél volt –, de egészen más mikor húsz-harminc embernek mesélsz a városról.

– Hogyan lehet építészeti mesemondóként izgalmassá tenni Budapestet vagy az urbanizmus témát?

– Bármit érdekessé lehet tenni, ha valaki jól mesél. Egy cikkben úgy kell beszámolni egy témáról, hogy vicces, lenyűgöző legyen és felhívja a

BUDAPEST

A SZÉKESFŐVÁROS
TÖRTÉNETI
MŰVÉSZETI ÉS
TÁRSADALMI
KÉPES FOLYÓIRATA

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP 15-ÉN

1945

1

